

SAMENWERKING VEEHOUDER EN
NATUURMONUMENTEN OP GROTE SCHAAL

KAMPIOENSKOE OP 'T HOOGEVELD

Aan de zuidwestkant van de stad Groningen ligt het prachtige en uitgestrekte, nieuwe natuurgebied de Onlanden. Dit natte veenweidelandschap wordt beheerd door Kijkboerderij 't Hoogeveld, een succesvolle samenwerking tussen veehouders Sytze en Alma van der Goot, hun zakenpartners Cor en Wicoja Buist en Natuurmonumenten. Met raszuivere Limousin zoogkoeien biedt 't Hoogeveld smaakvol kwaliteitsvlees.

TEKST MARIA VAN BOXTEL | FOTO'S DICK BOSCHLOO

Met agrarisch (mede)gebruik van zo'n 300 hectare natuurland en onderhoud en natuurwerkzaamheden op nog eens ruim 400 hectare is Beheerboerderij 't Hoogeveld grootschalig. Veehouder Sytze van der Goot zet het werk rond met een vaste medewerker op de boerderij, stagiaires en twee zzp'ers voor de beheerswerkzaamheden. "Het maaien doen we volgens een vast protocol, maaien, schudden en harken doen we zelf, de loonwerker komt met de balenpers. Medewerker Egbert weet precies wanneer en hoe hij welk perceel moet maaien. We werken al 12 jaar volgens een groenbestek, alle onderhoud en werkzaamheden in het 1500 ha grote gebied verzorgen wij. Slootonderhoud, rasters, paden bijhouden. Natuurmonumenten is blij met één aanspreekpunt." Een middengebied van 750 hectare is onlangs ingericht als waterberging met een kade van 23 kilometer. Het natuurdoel in het gebied is voornamelijk botanisch, met beheerpakketten voor vochtig hooiland en kruidenrijk grasland. "Daar valt nog redelijk op te boeren. Maar alleen op grote schaal", benadrukt Sytze. "En met een mix van goed, productief natuurland en natuurland met agrarisch medegebruik. Waarvan het product nog als strooisel kan worden gebruikt in de potstal. Maar vaak

"Vijftien jaar samenwerken met Natuurmonumenten laat zien dat we hier iets bereikt hebben."

moeten we het maaisel van echt nat natuurland afvoeren." In overleg met de loonwerker proberen Sytze en Egbert zo lang mogelijk door te rijden op het natte natuurland. Speciale maaiers op brede banden en opraapwagens op rupsbanden moeten de druk op de grond beter verdelen.

De veehouder koos voor Limousin vleesvee. "Dit ras past bij onze manier van boeren. Het is nat veenweideland, bij regen wordt het direct soppig. Limousins zijn 'stoer', ze redden zich. Soms vallen ze iets terug, maar dan zijn ze zo weer bij. Het zijn mooie koeien die makkelijk afkalven van kleine kalveren en die hard groeien." De dieren worden tot 4 of 5 jaar gehouden, en kalven één of twee keer af, voordat Sytze ze selecteert om aan te houden als moederdier of om af te mesten. "Ik hou alleen goeie koeien langer aan." Dieren die naar de slacht gaan, brengen hun laatste kalf groot tot ze met 7 tot 8 maanden gespeend worden. Dan worden ze in een groepshok nog zo'n drie maanden goed gevoerd met zo'n drie kilo grasbrok en tot drie kilo graan van eigen teelt uit de slurfsilo's. "Tot zo'n 400 tot 450 kilo geslacht gewicht." Over het afmesten heeft Sytze nog wel een opmerking. "Ik leverde net 10 stiertjes af

voor de reguliere mesterij, niet biologisch. De regelgeving is voor biologisch afmesten te strak aangetrokken. Voorheen lieten we de stiertjes tot zo'n 9 maanden bij de moeder, en dan leverden we ze af aan een biologische stierenmester, die ze in ruime strohokken afmestte tot zo'n 24 maanden. Nu is voor stiertjes ook in de tweede levensfase weidegang of uitloop verplicht. Onze collega-mester is nu gestopt."

Fokken zit Sytze in de genen. Opgegroeid op een melkveebedrijf waar zijn ouders met zwartbont fokten, hebben ook hij en zijn broers lol in de veefokkerij. "Ik wil de ultieme koe voor hier, voor ons bedrijf. Een koe die van ons eigen gras en hooi hoogwaardig biologisch vlees produceert." Elke een tot twee jaar koopt Sytze een fokstier aan, vaak in Frankrijk of Luxemburg, waar de familie vaak 'toevallig' bij een fokker in de buurt op vakantie gaat. Sytze kijkt naar het dier, maar ook naar de omgeving. "Je ziet soms dikke, machtig mooie stieren, maar als die gevoerd zijn met mais kan je je er aardig op blindstaren. Op ons bedrijf blijft daar niks van over, die beesten staan maar voor 't voerhek te kijken waar het vreten blijft." De familie van der Goot raakt ook bekend via de keuringen. "Dat kost tijd, energie en geld, maar we vinden het allemaal leuk. De kinderen Hanna en Jurjen voeren de dieren aan de halster, dochter Nynke maakt de foto's en verzorgt de catering."

Koe Corien (v: Valere) werd afgelopen NVM in Zwolle algemene kampioenskoe. De jury was vooral onder de indruk van de capaciteit van de koe en haar goede beveleedheid. Dochter Hanna: "Vier jaar geleden kreeg ze nog de kolder in de kop en kon ze niet de ring in."

Alma richt zich op de educatie. "Ik doe de mensenkant, ik hou van het boerenleven, ik wil de landbouwproductie laten zien en mensen wakker maken." 't Hoogveld laat echte landbouw meebelevan. "Op

BEDRIJFSGEGEVENS KIJKBOERDERIJ 'T HOOGEVELD

Maatschap Buist – van der Goot

Areaal en teelten: Erf en 19 hectare aan huis in eigendom, 300 ha meerjarige pacht van Natuurmonumenten, 400 hectare eenjarige pacht. 't Hoogveld beheert in totaal zo'n 1500 ha natuurgebied, voornamelijk nat grasland en grotendeels als waterberging ingericht als moeras (ruim 700 ha). Op hogere gronden 12 hectare rogge, gerst en spelt als krachtvoer in de slurf.

Arbeid: Alma van der Goot voor educatie en ontvangsten, en vleesverkoop Sytze van der Goot en medewerker Egbert voor agrarisch gedeelte, twee zzp'ers voor onderhoudswerkzaamheden natuurgebied.

Bemesting met eigen potstalmest (2000 ton/jaar) op eigen grond en 300 hectare pachtgrond. Ook afspraken voor mest – stro koppelingen met akkerbouwers.

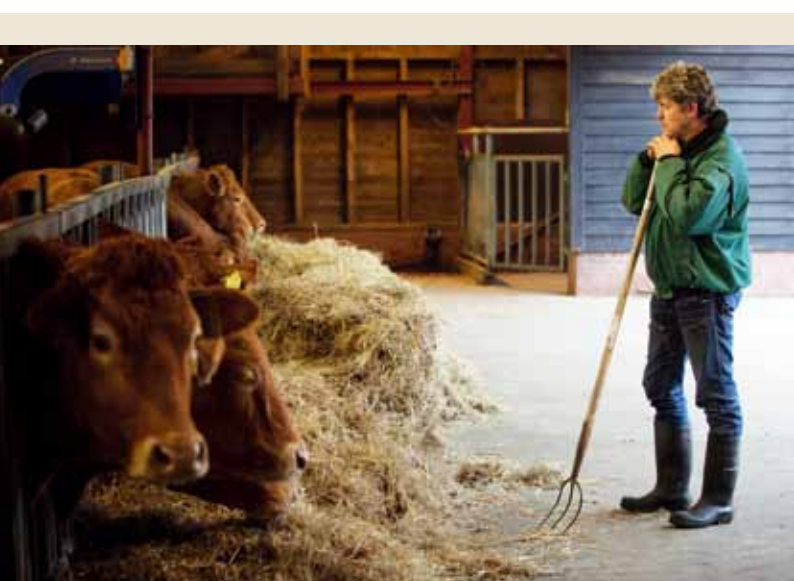
Veestapel: 450 dieren, waarvan 150 Limousin stamboek moederdieren, 100 kalveren en 150 stuks jongvee; 50 Schotse Hooglanders en 'Limolanders' (kruisingen tussen Limousin en Schotse Hooglanders). Drie potstallen en één aanbinstal.

Afzet: slachterij Kroon en dan naar de Groene Weg slagerij Groningen en enkele regionale biologische slagers; beperkte verkoop aan huis. Voor huisverkoop verwerking bij slagerij Antonides in Zuidbroek.

www.hoogveld.nl

kinderboerderijen is alles aibaar en schattig. Onze Limousins zijn niet schattig. Dit zijn functionele dieren, koeien zijn bij onze rondleidingen ook niet ‘zwanger’, maar gewoon drachtig. Ik probeer iedereen stil te laten worden, de mobieltjes van de kinderen moeten ook uit bij ons.” ’t Hoogeveld is altijd toegankelijk als kijkboerderij met een trap en bordes in de stal, bereikbaar via een zijstraat. Alma verzorgt excursies en ontvangsten, vergaderen naast de koeien en verjaardagsfeestjes. De kinderfeestjes – meewerken in een rode overall – zijn populair. Een nieuw lesprogramma in samenwerking met Natuur en Duurzaamheid Educatie in Groningen brengt in het seizoen wel drie scholen per week op ’t Hoogeveld. De boerderijwinkel past in het totaalplaatje, maar kost verhoudingsgewijs veel tijd. Na experimenten met groentetassen en zuivel is Alma back to basics: vlees. De dieren voor de winkel worden geslacht en verwerkt bij slagerij Antonides in Zuidbroek, een slagerij zonder winkel vooral ingericht op huisslachten. “We krijgen twee weken gerijpt vlees, in consumentenverpakkingen afgeleverd.” ’t Hoogeveld doet als kijkboerderij natuurlijk trouw mee met de open dagen biologische landbouw. “Op zaterdag open dag, op zondag een ander programma. We hebben al een paar keer een kerkdienst op de boerderij gehouden. Dat is heel leuk, 150 stoelen in de schuur, een podium en een band. Met na afloop koffie en broodjes. Een hele vrije sfeer.”

Dat de samenwerking met de natuur loont, blijkt ook wel uit de komst van de zeldzame kwartelkoning, een vogel die zelfs in het gebied broedt. “Een bijzondere vogel, waarvan je de nesten niet kan vinden, maar die je hoort roepen. Je moet per nest dus een hectare gras laten staan, je kan er niet omheen maaien. Bovendien broedt ‘ie tot half augustus, als je eigenlijk wilt maaien. En ze nestelen op de hogere gronden, die nog het meest productief zijn.” Vertrouwen op de nestzoekers en

goed overleg geeft Sytze toch mogelijkheden. “In april beginnen ze al met zoeken naar weidevogel-nesten, en dan heb je ook stukken waar niks zit. Eerst mochten we pas vanaf 15 juni maaien, nu beginnen we al eerder op plekken zonder nesten. Dan krijg je een mooi mozaïek in de weilanden en hebben jonge vogels ook een plek om te uit te vliegen. Wij spreiden zo het werk en hebben voldoende kwaliteitsvoer. Als je je strak aan de regels houdt en nergens voor openstaat, werkt het niet.”

In 1996 zijn Alma en Sytze met hun kinderen op de huidige boerderij komen wonen. De voormalige melkveehouders waren gestopt, Natuurmonumenten kocht de gronden in de omgeving, aannemer Cor Buist kocht de boerderij en zocht een bedrijfsleider. “Dat werden wij, we hadden al ervaring met natuurbeheer in andere gebieden.” De afgelopen vijftien jaar werkte het bedrijf als de maatschap Buist-van der Goot, momenteel zijn ze met de familie Buist in overleg voor de volledige overname en maken ze plannen om in plaats van de aanbinstal nog een potstal te bouwen naast de drie andere potstallen. Inmiddels hebben Sytze en Alma al met vier hoofden bij Natuurmonumenten samengewerkt, en is Sytze uitgegroeid tot een gerespecteerde gebiedskenner. “Ik ken elk perceeltje, de hoogtes, de laagtes. Ik kom er natuurlijk vaker dan de boswachter.” De gastvrije houding van Alma, Sytze en de medewerkers versterkt het geheel en de samenwerking met Natuurmonumenten. De boerderij is erop ingericht, met gezellige ontvangstruimte met zicht op de stal. De percelen langs de wandelpaden zijn omheind met drie hoogtes stroomdraad, niet alleen om de koeien binnen te houden maar vooral ook om de honden buiten te houden. “Het publiek kan overal terecht, Natuurmonumenten heeft ons als beheerboerderij en gaat vanaf hier altijd het gebied in met bezoekers. Dat dragen wij ook van harte uit. Zo versterken we elkaar.” ■

“We hebben genoeg ruwvoer, daar moeten onze dieren het op doen.”